List 51. **NOVICE** Tečaj XXXVIII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi šoli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 22. decembra 1880.

Obseg: Janez Dzierzon, oče čebelarstva. — Idrijska koralna ruda, mineralno gnojilo našemu polju. — Krompir v jeseni sajen. — Mravlje se prežénó gotovo. — Gospodarske novice. — Nekaj o pravdah in tožbah, posebno na kmetih. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Janez Dzierzon,

oče umnega čebelarstva. *)

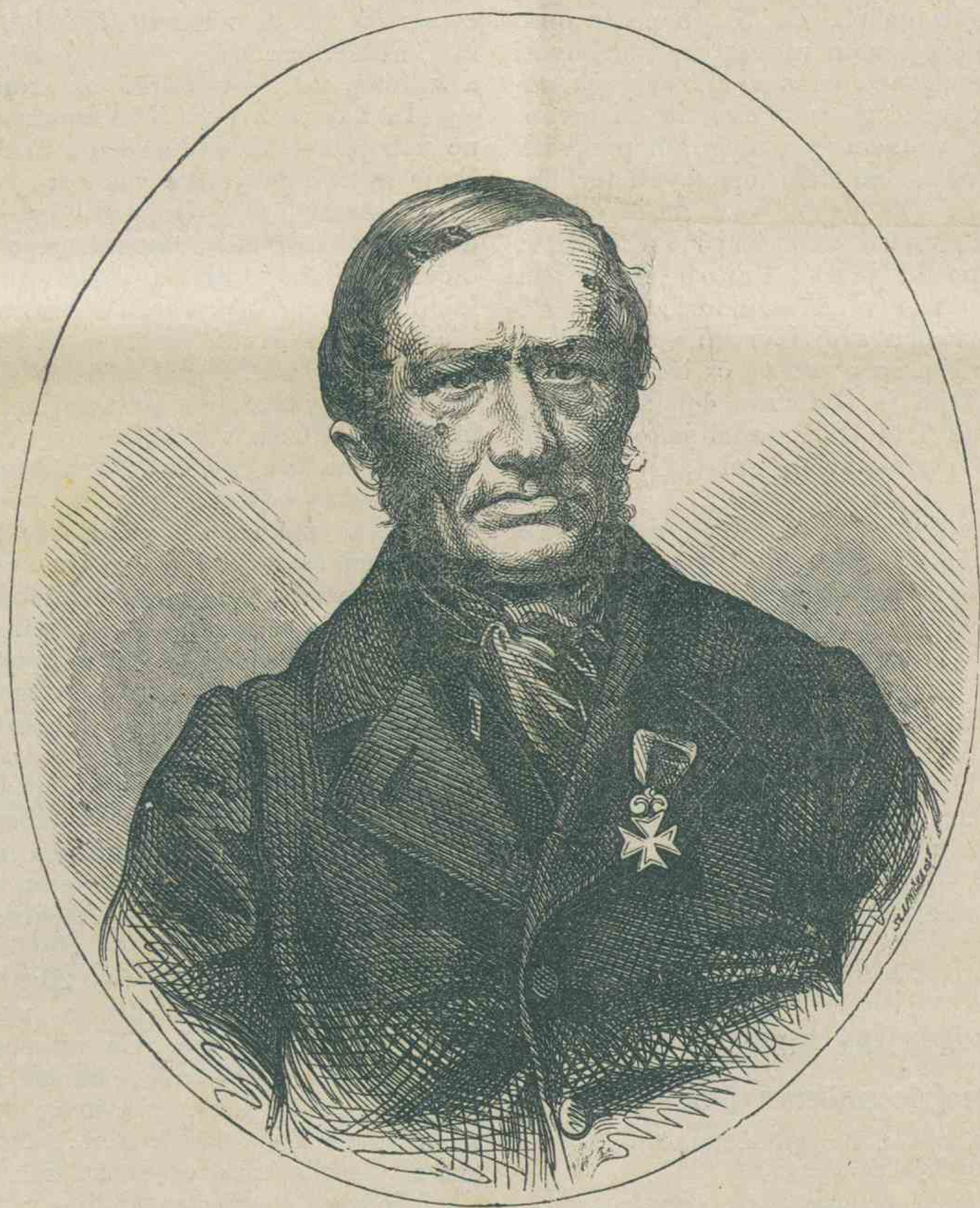

Ime Dzierzonovo je dobro znano vsem našim čebelorejcem, ki niso zaostali v napredku čebelarstva, zato smo prepričani, da jim ustrežemo, ako jim podamo njegovo sliko in kratek životopis. A tudi ostale čitatelje „Novic“ utegne zanimati ta životopis, da izvedó kaj več o možu, kateri je s svojim izumljenjem prouzročil celo revolucijo v čebeloreji in kterega je velika množica kmetijskih družeb od blizo in daleč imenovala za častnega svojega člana.

Janez Dzierzon rodil se je dne 11. januarija 1811. l. v Lukovicah v gorenji Šleziji. Stariši so mu bili poljedelci.

Čebelarstvo tičalo je Dzierzonu tako rekoč v krvi, kajti tudi oče njegov je bil velik prijatelj čebelam ter jih je skušal udomačiti pri svojih sosedih, katerim so takrat te pridne živalice bile še zeló neznane. Sin se je toraj uže v prvi svoji mladosti učil, kako s čebelami ravnati in priljubile so se mu tako, da mu je v poznejših letih čebeloreja bila najljubša zabava.

Dzierzon obiskoval je domačo občinsko šolo in stariši njegovi opazivši pri njem nenavadne sposobnosti, poslali so ga potem na meščanske šole v bližnje mestice Pičenov. Dokončavši z dobrim vspehom to šolo, podal se je Dzierzon leta 1822. na Vratislavsko gimnazijo ter šel leta 1830. na vseučilišče. Kedarkoli mu je čas dopuščal, opazoval je čebele; posebno pa je o šolskih počitnicah marljivo skrbel za ulnjake svojega očeta, pridno učil se čebeloreje in trudil se spoznati prirodne tajnosti čudotvornega in marljivega naroda čebel.

Leta 1834. posvečen je bil Dzierzon za duhovna ter je ne polno eno leto oskr-

*) Po prijaznosti sl. vredništva „Pražskih hospodarskih Novin“ smo dobili sliko velecenjenega stvaritelja umne čebelereje, župnika Dzierzona, ki je našim čebelorejcem po knjižici gosp. župnika L. Porente „Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi“ dobro znan, kajti to knjižico je družba kmetijska kranjska kot poseben ponatis iz „Novic“ l. 1876. na svitlo dala, po tej osnovi izdelanih 500 panjev pa čebelarjem in učiteljem darovala. Mnogo teh panjev pa je šlo še po druzih potih v deželo. Vred.

boval mesto duhovnega pomočnika v Šalkovicah. Leta 1835. uže je bil imenovan za župnika v Karlovicah pri Stoberavi na Šlezkem in še dandanes posluje v tej slovanski župi blagodarno, da-si tiho.

Brž ko je svoje župnikovanje nastopil, dal si je napraviti velik ulnjak, katerega je leto za letom razširjeval. Ker mu je v kratkem zmanjkalo prostora na njegovem zemljišči, napravljal je v bližnjih občinah podružnice tako, da je v kratkem imel v svojem posestvu nekoliko sto ulnjakov ter so ga vsled tega za „kralja čebel“ krstili.

Leta 1853. upeljal je Dzierzon laške čebele v svoje panjeve, v katerih jih je tudi razmnožil ter po Evropi razširil. Poznavajoč naravo čebel, varoval se je vsacega pregreška proti zakonom božje prirode in vsled tega posrečilo se mu je doseči to, kar dandanes občudujemo, namreč gotovi in stalni dobiček od čebel. Da bi bil pa vspeh čebeloreje očividen, napravil si je posebne panjeve, katere še dandanes po njem imenujemo Dzierzonove ali panjeve s premakljivimi satniki.

Dzierzon skušal je čebelam satovja dodajati in istega razširjati, poleg potrebe ga povečevati ali pomanjševati ali pa odvzemati in v druge panjeve ga prenašati. On je skrbel za to, da bi čebelorejec postal popolnem gospodar svojih čebel, da bi jih ne le opazovati, ampak tudi po svoji volji ravnati in oskrbovati mogel. Vsled globokomiseljnega opazovanja svojega napravil je panjeve ednostavne, pa tudi dvo- in tristavne, da celó cele čebelnjake v enem. V njegovih panjevih mogoče je čebele pri njihovem delu opazovati ter jim po potrebi tudi pomagati. On je povzdignil čebelorejo na nepričakovano stopinjo razvitka.

Literarno delaven postal je Dzierzon še le leta 1845., pošiljajoč svoje članke v „Frauendorfer Blätter“. Leta 1848. izdal je v Břeku svoj izvrstni spis o čebeloreji z naslovom „Teorija in praksa čebelarska“. Od leta 1854—1856. izdajal je Dzierzon čebelarsk mesečnik, konečno pa je leta 1861. izdal jako priljubljeni in v mnogo jezikov prestavljeni spis „Umno čebelarstvo“.

Dzierzon more se po vsi pravici imenovati „oče čebeloreje“, kajti načela in pravila njegova so sploh priznana in ne samo posamezna društva in občine so ga za zasluge njegove za čebelorejo odlikovale s častnim članstvom in častnim občanstvom, temveč tudi vlade so njegove zasluge priznale ter mu podelile različne redove.

Iz vsega srca častitamo bratom Poljakom k tako izvrstnemu sinu, — častitamo pa tudi kmetskemu stanu, iz katerega se je rodil Dzierzon — enako mnogo drugim najslavnejšim možem, ki so sinovi kmetskih očetov. Daj Bog, da bi se veliki rodbini slovanski rodilo še mnogo tacih prijateljev — ne samo čebeloreji, temuč tudi ostalih oddelkov umnega kmetijstva!

Ivan Hribar.

Idrijska koralna ruda,

mineralno gnojilo našemu polju.

Spisal Ernst Kramar, asistent c. kr. agrikulturno-kemičnega poskuševališča na Dunaji.

K neobhodno potrebnim rastlinskim življejem prištevamo tudi fosforovo kislino. Sploh je znano, da v rastlinah brez nje in brez kali-a ne morejo nastajati protejinove tvarine. Akoravno je pa fosforova kislina tako važna za rastlinsko rast, se je vendar jako malo nahaja v zemlji. Zeló rodovitna Banaška prst ima celó malo (le 0·114—0·123%) fosforne kisline. V diluvijalni zemlji gorenjske planjave sem našel največjo množino (0·05 %), a le malo sledú tega jako važnega rastlinskega življeja.

Z žetvijo vsako leto precejšnjo množino tega življeja zemlji vzamemo; zaradi tega je razvidno, če ga z gnojilom popolnem ne povračamo, mora zemlja preje ali pozneje opešati in postati popolno nerodovitna.

Umni kmetovalec poslužuje se zaradi tega tacih gnojil, v katerih se nahaja fosforova kislina, na pr., gvana, superfosfanov itd. Žalostna resnica je, da se intensivno kmetijstvo ne more več vzdržavati brez teh gnojil. V dokaz temu navedem samo to, da se od leta 1841. do 1879. ni nič manj kot 150 milijonov metričnih centov gvana vpeljalo v Evropo. Celi po 50 in več metrov z gvanom — tako imenujemo ptičjek, to je, gnoj môrskih ptičev — pokriti otoki so uže prazni in gotovo bo — morebiti še celó kmalu — prišel čas, da bodo ti gnojni kupi izpraznjeni, z izjemo onih, pri katerih se zaradi slabega gvana izplačalo ne bo, vvažati jih v Evropo.

Gnojila s fosforovo kislino si bomo potem pripravljati morali le iz kostí*) in pa iz tacih rudnin in kamenjev, ki imajo fosforovo kislino v sebi. Take rudnine so, na primer, fosforit, apatit, osteolit itd. Precejšnja množina tacega kamenja nahaja se v Podoliji, v Nemčiji (Nasavi), na Španjskem in Francoskem. Tudi v Avstriji dobivamo jih na Českem in Gališkem, v Lavantinski dolini na Koroškem, a žalibog, da ne v veliki množini.

In kaj je z našo Kranjsko domovino? Se li mar ne nahajajo take rudnine pri nas? Odgovor na to vprašanje gotovo je velike važnosti.

Bliža se čas — ne trdil bi, da ne čaka uže pred durmi — ko bode naša zemlja donaševala le takrat dobiček, kedar jo bomo obilno preskrbeli s fosforovo kislino. Bi ne bilo morda dobro, ako bi imeli taka gnojila v deželi in bi jih zamogli našemu kmetovalcu podajati za primerno plačilo?

Taka tvarina za pripravljanje superfosfanov je pa koralna ruda v Idriji.

Koralna ruda (Korallenerz), katera ima navadno nekaj odstotkov cinobra v sebi, je peščeno kamenje zvezano z ilovnato tvarino, temno barvano z živalskimi ostanki. Ne nahaja se pa zmerom v skladih z živosreberno rudo skupaj in tudi ne v posebnih skladih, ampak navadno v ležiščih. Vsako leto pridobiva se okoli 8000 do 9000 kilogramov te rude, iz katere se tudi živo srebro prežiga. Sežgane ostanke so prej z drugimi sežganimi tvarinami nametavali na kup, dandanes jih nasipajo posebej. Koralne rude je v teh kupih gotovo okoli 400.000 do 500.000 kilogramov.

Uže leta 1870. se je v laboratoriji c. kr. agrikulturno-kemičnega poskuševališča na Dunaji preiskavalo marsikaj v tem obziru. V teku lanskega leta razkrojil sem devet različnih kosov koralne rude in našel v njih fosforove kisline: 7·90 — 10·10 — 10·90 — 16·08 — 19·70 — 23·70 — 29·32 — 29·50 — 33·03 odstotkov.

Povprečno ima tedaj ta ruda okoli 30 odstotkov fosforove kisline. Če vzamemo to številko v podlago, imamo v tej rudi, katera zdaj popolno neporabljena na kupih leži, nič manj ko 120.000 do 150.000 kilogramov fosforove kisline. Kdo bi mislil, da je v teh zamečkih taka vrednost zakopana za naše polje! En kilogram fosforove kisline v gnojilih veljá 50 kr.; torej so ti nasuti kupi rude vredni okoli 60.000 do 75.000 gold.**)

*) Kostí človeške in živinske obstajajo iz apna in fosforove kisline. Vred.

**) Naj bi ta zanimivi članek opozoril vodstvo idrijskega rudnika, da bi se toliko vredni gnojilni zakladi obračati začeli na prid domačemu kmetijstvu. Vred.

Iz te koralne rude dali bi se pripravljati superfosfani, ki bi imeli povprečno 15 odstotkov fosforove kisline, od te pa bi bilo 10 do 12 odstotkov raztopljive kisline. To bi pa popolnem zadostovalo, ker tudi drugi superfosfani navagno nimajo več ko 10 do 20 odstotkov fosforove kisline.

Gospodarske skušnje.

Krompir v jeseni sajen.

Po skušnjah angleškega župnika.

Na podlagi večkratnih skušinj, da krompir, ki je v jeseni na njivi obležal, je potem spomladi lepo kalil in v jeseni lep pridelek dal, angleškfajmošter v angleškem časniku jesensko sajenje priporoča tako-le:

„Če se krompir čez zimo v kleti (keldru) shrani, začne kaliti in iz vsacega očesa dolge, blede klice poganjati. Take prezgodne kalí pa slabijo rodovitno moč semenskega krompirja tako, da spomladi vsajen ne rodí krepkega krompirja in se tudi težko ubrani gnjilobi. Če pa krompir namesti v kleti spravimo na podu ali v kakem drugem hramu, kjer zmrzniti ne more, je pa to še slabeje, kajti če je vreme gorkeje, zvene krompir, se posuší in kalí pomrjó. Če se pa krompir uže v jeseni na njivi posadí, je obvarovan zmrzline, se ne posuší na zraku in prerano ne kalí, spomladi pa krepko požene in v jeseni dá več in boljega pridelka.“

Tako fajmošter angleški.

Po tem priporočilu navdušen je slavnoznani angleški fabrikant kmetijskih strojev in veliki posestnik J. Howard lani kmalu po vseh Svetih sadil nekoliko zgodnjega krompirja v težko ilovnato zemljo. Letos spomladi sredi sušca meseca je pa na isto njivo blizo unega sadil nekoliko krompirja iste sorte. Jesenski krompir je za 3 tedne prej dozoril in bil veliko lepši od spomladi vsajenega, pa tudi bolj zdrav.

Več druzih gospodarjev, ki so po priporočilu fajmoštrovim krompir jeseni sadili, je isto srednjo skušnjo naredilo, katera se uže 25 let fajmoštru potrjuje.

Marsikaj se utegne ugovarjati proti jesenski saditvi krompirja, al „probiren geht übers Studieren“, to je, „skušnja veljá“ — pravi časnik družbe kmetijske gornje avstrijske, iz katerega smo posneli ta spis. Naj se kaj malega poskusi, vsaj zavoljo kakih 15-20 krompirjev ne pride gospodar v zgubo, če tudi skušnja izpodletí. Morebiti se skušnje angležkega župnika tudi pri nas potrdijo.

Mravlje se prežénó gotovo,

če se na pot, po kateri lazijo v hišo, na vrt i. t. d. s kredo naredí debela poteza. Nobena mravlja si ne upa več po tej poti lezti. Tudi če se s kredo pot potrese, prežene mravlje. Časnik „Der Obstgarten“, ki ta svet daje, pravi: „Čudno, pa resnično!“ Poskusimo!

Gospodarske novice.

* *Odsek osemnajsterih odbornikov zemljiške komisije* je v seji dognal davkovske tarife vseh dežel. V številkah je le malo premenil tarife, kakor smo jih v zadnjem našem listu objavili. Tako je vse to delo imelo priti pred celo centralno komisijo v konečno obravnavo. Ali je cela komisija imela uže sejo, nam do danes ni še znano.

* *Koliko posestev v našem cesarstvu je od l. 1875. do l. 1880. prišlo na kant, to je, po eksekutivni dražbi bilo prodanih?* V statističnem časopisu, ki ga vsak mesec izdaja pisarnica c. kr. statistične centralne komisije na Dunaji, dobili smo prežalostni odgovor, ki ga ondi daje gosp. dr. Jan. Winkler, slavnoznani statistikar, za vsako gori navedenih let skupaj, pa tudi za vsako deželo posebej. Ker bi bilo našemu listu preobširno popisavati eksekutivne dražbe vsake avstrijske dežele, naj povemo le, da v vsem skupaj je eksekutivnih dražeb bilo:

1875.	leta	5.005,
1876.	„	6.342,
1877.	„	7.981,
1878.	„	10.264,
1879.	„	12.360.

Tako je vsako leto šlo več posestev na kant. Pri teh dražbah je

leta	1875.	izgubilo	3.755	upnikov	vse,
„	1876.	„	5.391	„	„
„	1877.	„	8.428	„	„
„	1878.	„	11.748	„	„
„	1878.	„	13.958	„	„

Kolika zguba!

* *Na veliki kmetijski šoli dunajski* je letos 550 učencev, izmed katerih 216 v kmetijskem, 334 pa v gozdarskem oddelku.

* *Vinskega pridelka vse Evrope* letošnjega leta je, kakor časnik „Weinlaube“ poroča, za četrti del manj, kakor je v navadnih letih, po tem takem kakih 100 do 120 milijonov hektolitrov manj.

* *Brnsko kislo zelje* slovi tako po svetu, da ga mnogo v Rusijo in na Laško izvažvajo. V Brnu, glavnem mestu Moravske, prideljujejo ondašnji kupčijski vrtnarji na milijone zeljnatih glav, katere naravnost, kakor so, prodajajo ali pa v kislo zelje zrezane. Hvalijo Brnsko zeljo posebno zato, ker ima trde glave in tanko perje. — Tudi Kranjsko zelje, od katerega se tudi na tisoče glav, posebno v Kašeljnu, prideljuje, je na dobrem glasu, — zato se ga veliko prodá v Trst in na morje; menda je ravno tako lepo in dobro, kakor je Brnsko.

Podučne stvari.

Nekaj o pravdah in tožbah,

posebno na kmetih.

„Boljša je kratka sprava, nego dolga pravda“ — veli star pregovor. Al ta rék, kakor se posebno po nekaterih krajih domovine naše kaže, je dandanes popolno ob veljavo prišel. To pa tudi le prejasno potrjuje, da je stari „mož-beseda“, staro prijateljstvo, staro usmiljenje in potrpljenje druzega drugim zeló opešalo, po nekaterih krajih do malega zginilo, kar poleg drugih nezgod tudi v slabih denarnih zadevah med ljudstvom tako potrebni „kredit“ čedalje bolj spodjeda. Znani so mi kraji, iz katerih skoraj slednji tožbeni dan skozi celo leto dohajajo ljudje k sodnijam drug druzega tožit in denar zapravljajo.

Demoralizacija gledé „mož-beseda“ je po nekaterih krajih med ljudstvom uče res tako velika, da bi upniki brez tožarenja svojih dolžnikov v kratkem času ob vse svoje s trudom pridobljeno (posebno denarno) premoženje prišli.

Proti takim tožbam, kjer dolžniki malomarno in brezskrbno svoje dolžnosti nasproti upnikom zanemarjajo, ne more noben pameten človek nič ugovarjati, dasiravno so navadno dolžnikom samim čestokrat pogubonosne tako, da jih spravijo ob vse premoženje.

A vse drugačne so pa tožbe neke druge vrste, katerim podlaga je neka prevzetnost in trmoglavost in

katerim vzrok ni potreba, ampak neumnost. In — to so tožbe med sosesčani samimi zavoljo večih in manjših — dostikrat še piškavega oreha ne vrednih reči, kar bi lahko vse pri svojih občinskih predstojnikih brez posebnih stoškov, dolgih potov, zamudé časa v svojo lastno hasen in korist med seboj — poravnavali.

Le-sem spadajo sledeče prilike: nekatera motenja posestva, nekatere tatvine vrtnih, gozdnih in poljskih pridelkov, stelje, drv in drugih enacih stvarí na tujih zemljiščih, poškodovanje polja, travnikov in senožeti s tujo živino, samovlastno vozarenje ne po pravih potih, nego čez tuje travnike, njive in senožeti, nepremišljeni prepiri itd.

Znani so mi premožni imoviti posestniki, kateri so po tacih tožbah ob vse premoženje prišli. Take tožbe, izvirajoče iz golega napuha in trmoglavosti, so pač najostrejše obsodbe vredne! Nasledki so jim navadno: jok in tuga obupajoče žene, zdihovanje po milem kruheku in potrebni obleki nedolžnih in lačnih otrok, propali in bledi, bolj sencam podobni obrazi, pomanjkanje, glad, prepiri, kletvina, jeza, tatvine, demoralizacija itd. Vse to ima gotovo še brez števila druzih prežalostnih nasledkov ne le za prizadete, nego temveč za cele občine.

Enake tožbe in pravde požró po nekaterih krajih leto in dan cele tisočake denarja. Kolika je pa zamuda časa, kateri bi se bil dal tisočkrat bolje vporabiti in obrniti!

Pri tej priliki pride mi na misel neka zgodbica iz lanskega leta.

Zbesedili ste se v neki vasi dve stranki za prazno — ničvredno — reč. Na to še malo popraskanje sledi; zdajci gresta ena drugo k sodniji tožit. Dan obravnave se določi, vsaka svoje priče seboj vzame. Sodnik, moder in previden mož, obravnavo izvrši, ter konečno obe stranki po nekoliko dni v zapor dene. — Da bi bilo pač več tako modrih in previdnih razsodeb pri tožbah za — prazni nič! Koliko potov, denarnih stroškov in zamude zlatega časa bi se s tem neumnim pravdanjem prihranilo, ter bi jim slednjič slast po brezpotrebnem tožarenji — pošla, kar bi tudi sodnijskim uradnikom njihovo poslovanje mnogo olajšalo, ljudem pa na stotine denarja in časa za bolj važna opravila prihranilo. To bila bi ob enem dobra zagozda čedalje bolj razširjajočemu se uboštvu, katero z drugimi nadlogami vred cele dežele preti z vso silo vničiti.

A — ljudje naj bi pa tudi to enkrat dobro si v spomin vtisnili, da „kar je moje, to ni tvoje!“

Sklep: „Prava krščanska odgoja se še vse preveč pogreša“. — Ljudska šola ima tu še obširno ledino orati!

Martinjivrhar.

Slovensko slovstvo.

* *„Peter rokodelčič“* je imé drugi zanimivi knjižici za mladino, ki jo je izdal gospod Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani v isti obliki in po isti ceni, kakor „Dragoljubce“. Ta 2. povest, ki ima na čêlu lično podobo „Petra rokodelčiča“, je namenjena bolj odrasli mladini in se dobiva pri „Vrtčevem“ vredništvu pa tudi v bukvarnici Giontinijevi za 45 kr. Naj prijatelji mladine sežejo tudi po tej novi knjižici!

Mnogovrstne novice.

* *Na Ruskem* imajo prav hudo zimo; reke so nenavadno zgodaj zamrznile in brodarstvo je nehalo po vodah. Mi pa smo blizo božiča in še zmerom nam prizanaša zima.

* *Novi koleki (štempeljni)* pridejo ob novem letu. Stari po novem letu ne bodo več veljavni; zamenjajo se pa do konca aprila lahko pri štempeljskih uradih.

Naši dopisi.

Izpod Karpatov 7. dec. (Konec.) — Slabe agrarne razmere ter azijatski madjarizem v uradih, cerkvi in šoli pretijo pogubiti slovaški narod, pa kar njegovo miserijo še najbolj povišuje, to je judovstvo, katero je celo Ogersko poplavilo ter jo kakor rak na živem telu zajeda. Madjarski aristokrati, majhni in veliki, so vajeni, denar le izdavati, pa nikakor ne si ga pridobivati. Ker pa so dandanes takošne okolnosti, da še največi bogataši s svojim premoženjem dobro gospodariti morajo, ako na nič priti nočejo, a največi del madjarskih velikašev o umnem gospodarstvu kar pojma nima, prepušča svoja posestva v najem, in sicer najbolj judom. Jud v najem vzeto posestvo ali ob svojem obdeluje ali ga v malih parcelah za dober dobiček malim kmečkim najemnikom v odkup daje. Jud po navadi svojemu zemljiščnemu gospodarju dotično letno odkupnino redno plačuje, a ker stari ali mladi magnat za svoje mnogovrstne potrebščine na tem denarji nikoli dosti nima, mu izprva ob vsem potrpežljivi Hebrejec za dobre obresti še vrhu tega z denarjem pomaga. Magnat ali magnatič živi tako nekaj časa brez vseh skrbí, vendar malo po malo jud denarja več tako rad ne daje, tudi letne najemnine, pravi, da ne more več odrajtovati, a zahteva, da se mu vrne posojilo, katero je z obresti vred visoko narastlo. V takošnem položaju pa si aristokratski posestnik ne more drugače pomagati, nego s tem, da svoje posestvo prodá, in jud ga kupi. Tako judje postajajo veliko bolj srednji in mali posestniki povsod na Ogerskem in povsod zahaja ljudstvo z magnati vred v njihove roke in njihovo oblast. Jud, veliki posestnik ali najemnik, je veliki gospod v svojem okraji; on je cerkveni in šolski patron ter politični vsemogočnik. Vendar ti „nobel“ judje še niso za narod največe zlo; prave ljudske pijavke so mali hebrejci, kateri še nimajo mnogo premoženja ter se za barantarje po vaséh naseljajo. Ti ljudje gulijo kmečko ljudstvo na vsakateri način ter v svojo last pridobivajo koče in kmetije, tako, da po nekaterih vaseh nahajaš več judov nego kristijanov, a še ti kristijani so sami revni hlapci in robotarji judom.

Bieda sa vali na národ,
K studenej zemi ho tlači;
Jako ten ljud môj úbohy
Toljko bied unášať stači?

Res čuditi se je, kako narod slovaški toliko nezgod prenašati in strpeti more ter še na lepo srečno in slavno bodočnost upa, kakor njegov odlični pesnik Vajanski dalje pravi:

Prijde aj k nám už svoboda,
Bleskami do biedy hodi,
Čože sa s biedou zrobilo?
Vrahom na návstevy chodi!

Da, slovaški narod še ni izgubljen vkljub tiraničnemu madjarizovanju in judovskemu gulenju; vkljub vsem težavam, katere ga tarejo, on še na svojih zdravih in čvrstih koreninah ipak krepko živi. Pod neusmiljenim madjarskim in judovskim gospodstvom sicer hira in otrpljen je kakor zdrava rastlina o hudi zimi; kedar mu pa sedanji mraz neha ter ga drugič vseoživljajoče solnce z milimi žarki nove svobode obsija, tedaj se na novo oživi in na novo razcvete. Saj to solnce mora vsem Slovenom prisijati: Bog daj, da bi nas skoro z vso miloto ogrelo, da nam sedanji mraz po narodnih vrtih preveliko škode ne storí!

Gledé na te slovaške in ogerske razmere opomnim in opozorujem posebno na dva zla, katerih mi Slovenci z vso močjo in brižnostjo naše kmetstvo, to je jedro našega naroda, varovati moramo. Eno je to, da naj skrbimo, da se naše kmetije preveč ne razdrobijo,*) posebno o tacih pokrajinah ne, kjer ni dovolj industrije (obrtnije). Varujmo, da se pri nas ne zarodi kmetski proletarijat. Druga in največa in najiskrenejša skrb pa nam mora biti to, da se v naše vasí in med naše kmete judje ne naselijo, kajti kmetskemu ljudstvu ni večega zla, nego je judovstvo; kjer se to med ljudstvo zasadí in zagrize, ga moralno in materialno pogubí. Do zdaj nas po sreči še to zlo ne tare, pa zato bodimo pred njim še toliko bolj na straži, prav tako kakor pred kugo, katera v bližnjih pokrajinah razsaja. Odvračujmo vse početke, da ne bode prekasno! „Principiis obsta! — sero medicina paratur", je uže star pregovor.

V tem obziru upam, da naše vrlo duhovništvo, ki je národno, ki svoj narod ljubi ter njega moralni in materialni blagor želí, največ premore. Naj o tem nikogar liberalne fraze o kristijanski ljubezni ne motijo: tù gre za naš lastni obstanek, ali za našo lastno pogubo. Žalostna priča tega so nam Ogerska, Galicija in vse druge dežele, kjer koli se je vzlasti po kmetih judovstvo vgnjezdilo. Kristus je učil ljubiti svojega bližnjega kakor samega sebe, vendar ne bolj: mi pa bi ljubili bolj nam pogubno judovstvo, nego same sebe, nego naš narod, ako judovski pohlepnosti in njegovi oderušnosti naše kmetsko ljudstvo prepustimo.

Dr. Ahasverus.

Z Dunaja 20. dec. (*Iz državnega zbora, pa tudi o dunajskem mestnem zboru nekaj.*) Drugače uže ne gre na svetu, kakor da drug druzega spodriva. Tako se godí vitezu Kalteneggerju, ne boljše pa tudi njegovim domišljevanim naslednikom ne, katerih se vsak dan eden rodí, pa se vé da redno še tisti dan pogine. — Pa tudi državnemu zboru se zadnji teden ni godilo boljše: obravnaval je in to z gorečimi meči in gorjačami obravnaval zeló imenitne predmete, — a vendar si je slavo tega tedna moral deliti z državnim zborom II., to je, z dunajskim mestnim zborom. Zato mi pa bralci „Novic" ne smejo zameriti, ako par besedic spregovorim tudi o državnem zboru II.

Znano je, da je pri dunajskem shodu ustavovercev pretekli mesec marsikatero „nemško" srce više kipelo zato, ker je ta shod sijajno pozdravilo dunajsko mesto po svojem županu, ki se je tje v „Sofiensaal" v tisti paradni kočiji pripeljal, v kateri se pri največih slavnostih vozi k cesarju itd. Ravno ta mestni zbor pa se je gledé naprave slovesnega plesa za poroko cesarjeviča Rudolfa zadnji čas tako nesramno in tako surovo vedel, da se je sicer zeló potrpežljivemu cesarju uže vendar preveč zdelo, ter da je zarad „obravnav" in „preiskav" odklonil za ženitovansko slovesnost namenjeni slavnostni ples z željo, da se za-nj od mestnega zbora namenjena svota 40.000 gold. dá ubogim dunajskim, katerim on s cesarico daruje 20.000 gold. ter cesarjevič tudi 20.000 gold. — To je, sme se reči, veliki pomen te neizbrisljive dogodbe o sedanji politični situaciji, — zato sem jo preteklo sredo o poldne poleg druzih novic takoj telegrafično „Novicam" naznanil, katere pa telegrama mojega niso nič omenile.**)

Prvi lavor minulega tedna gre tedaj dunajskemu mestnemu zboru, in še le drugi državnemu zboru. Ta je, kakor sem uže v zadnjem dopisu oznanil vtorek in četrtek, obravnaval postavo, po kateri naj se, ker zbornica poslancev ni še mogla pričeti obravnave za proračun celega prihodnjega leta, privoli četrtletno poberanje davkov po dosedanji razmeri, česar pa levičarji niso hoteli privoliti, zato se je pa tudi deloma zgodilo, kar sem unidan prerokoval, namreč to, da glasovali so z nami Istrijani: Vidulič, Lazarini in Franceski. Mnogo pa jih je „obolelo" za to obravnavo, med njimi tudi eden s Kranjskega,*) in tako je bila večina desnice ogromna. — Vrh tega se je obravnavala postava o Bosenski železnici od Senice do Sarajeva, o kateri so levičarji neizrekljivo veliko prazne slame mlatili samo zato, da bi zavlekli obravnavo zarad potrjenja gornjeavstrijskih poslanskih volitev. Toda vse take poskušnje — pri katerih se je poslanec Schönerer odlikoval po svojih „nobel" manirah — zavrnila je desnica odločno pa mirno. — Preteklo soboto trajalo je zborovanje — ne gledé na odseke, katerih eden je uže ob 9. uri zjutraj imel sejo — od 10. ure dopoldne zjutraj do 5. popoldne, ter od 7. ure zvečer do 4. ure v nedeljo zjutraj. — Pri gornjeavstrijskih volitvah poskušala je levica po govornikih (Schaup, Weber, Edelbacher in Granič) vse mogoče in nemogoče razloge, prošnje in žuganja, — a edini govornik desnice poročevalec Lienbacher jim je neusmiljeno razdejal vse njihove fraze — in z odločno večino 15 glasov so bile volitve — hud trn v pêti liberalcev — potrjene. Izvoljenci gornje-avstrijski grof Dürkheim, opat Moser in vitez Heiden se ve da so se pri glasovanji umaknili iz zbornice ter niso posnemali lani izbacnjenih svojih prednikov: Grosa, Händelna, Dehnea, kateri so celó sami za-se glasovali. — Konečno so se obravnavale mnogobrojne iz niže in gornje Avstrijskega, Štajarskega, Tirolskega došle prošnje gledé uravnave zemljiškega davka. Vse te dežele imajo dobiti mnogo višji zemljiški davek, in naravno je, da se tega branijo z rokami in nogami. — Levičarjem pa je ta nezadovoljnost voda na njihov mlin, trdečim, da povikšanja je kriva sedanja vlada, državni zbor in se ve da njega sedanja večina. Vse to pa so gole laží, — vendar pa jih nekateri verjamejo, ker se ne dá tajiti, da bodo one dežele res morale več zemljiškega davka plačevati. Toda vzrok temu ni ne vlada, ne večina državnega zbora, ampak prejšnja ustavoverska večina državnega zbora, ki je tako postavo sklenila, katera centralni davkarski komisiji daje popolno neodvisnost in prostost; krivo onega povikšanja je pa gotovo tudi to — ali recimo bolj prav — pravični vzrok povikšanja je ta, da so vse omenjene dežele z Galicijo vred mnogo let mnogo mnogo premalo zemljiškega davka plačevale. Zdaj se ve da je neprijetno več plačevati, al če je tako po pravici, mora tako biti. — Pri obravnavi teh peticij sta veliko fraz skozi okno govorila Fürenkranz in Granič. Očitanje vladi in centralni komisiji je odločno zavrnil finančni minister Dunajevski. Jako dobro in srečno je levičarje zavračal tudi vitez Krzeczunovicz. — Dr. Rieger nasvetoval je sklep debate, rekši, da — ker so zemljiško postavo sklenili ustavoverci in ker je večina centralne komisije ustavoverna — zdaj ne državni zbor in ne vlada nima o tej zadevi nič več odločevati. Ta nasvet je bil tudi sprejet. Gledé Kranjske danes moram poročati sledeče v 3. branji centralne komisije sprejete številke: Dosedanji zemljiški davek je znašal **943.000** gold. — ako se zemljiškega davka cela svota ne spremení, znašal bo ta davek za naprej **630.618** gold. od rodovitnih zemljišč, ki merijo **1** milijon in **635.915** oralov in so

*) Žalibog, da, na pr., na Kranjskem, ko smo pod francosko vlado bili, so se silno razdrobile. Vred.

**) Telegram nam je žalibog, v taki pisavi došel, da nismo vedeli, kaj ž njim početi. Vred.

*) Celeberrimus baron Schwegel. Vred.

vcenjena na 2 milijona in 866.448 gold. — Zbornica poslancev se je po vsem tem zatvorila in poslanci zeló trudni po obilnem delovanji so šli na počitnice. Kedaj se zopet prične zborovanje, ni še določeno.

Na Dunaji 14. dec. *) (*Prešernov večer*), ki ga je bila posvetila „Slovenija“ 8. dne t. m. največemu pesniku slovenskemu, je bil večer lep in vspešen. Hvaležnost in pa spoštovanje zbralo je krog Slovencev tukajšnjih mnogo slovanskih veljakov in dijakov, da se skupno oslaví veliki naš pesnik. Veselo in pravedno je bilo, da ta večer je počastilo dokaj znanih veljakov, kakor: zbornice poslancev prvosednik grof Coronini, poslanci dr. Vošnjak, dr. Poklukar, grof Margheri, dr. Tonkli, dr. Vitezić, Nabergoj, Obreza, Pfeifer, dalje prof. Stritar, prof. Šuklje, prof. Šuman, prof. Kandernal itd., mnogi rojaki advokatje, mnogi vojaki dostojanstveniki Kuhnovega polka itd. Tudi ženski svet bil je mnogo in krasno zastopan. Prostorna dvorana (Zillinger, Wieden) bila je do malega napolnjena. — Zanimivi program jel se je vršiti s pozdravom društvenega prvosednika g. E. Volčiča, ki je našteval posamezno velečastite goste in sl. društva, navzočna po svojih poslancih. Bilo je društev 15 zastopanih. Da! „Slovenija na Dunaji“ veseliti se more obširne simpatije v dijaških krogih.

Ko se je odpela veličastna S. in D. Jenkova „Molitev“, govoril je gosp. Danilo Majarón slavnostni govor. Času primerno se nam je zdelo, da je govornik ognjevito povdarjal etično pravo, na katero se sme poleg historičnega prava naš slovenski narod opirati, ko terja svoje pravice in svoje — življenje. Gosp. govornik je izvirno, v lepi in (morda pre-) visoki besedi razvijal svojo misel in kazal na Prešérna, da on je izpregovoril besedo o slovenstvu, da on pritisnil je svoji tlačeni domovini pečat etičnega prava, prava do samostojnega življenja! — Gosp. Josip Žužek je prav spretno deklamoval Preširnovo pesen prekrasno: „neiztrohneno srce“. — Obema govornikoma donela je hvala in priznanje vsega občinstva. — Prehajaje k pevskim točkam tega večera omenim naj, da je društveni odbor pravo zadel, da za petje izbral si je pesni Prešernove: zakaj s čem naj ga lepše slavimo pesnika, kakor pa s poezijami njegovega srca. — V tem oddelu pač zasluži popolno hvalo gosp. Stanko Pirnat, ki je sè svojim lepim in močnim glasom (bariton) zares slavno izvrševal nalog solista v spevih: „Nezakonska mati“, „Kdo je mar“ in „Nezvesta“. Občinstvo se je priznavaje glasilo koncem vsacega speva in sè Slovenci vred veselilo se, da g. Pirnat čuti v sebi moč in nagon, skladati pesni sam, kakor se je kazalo v njegovi „Milici“ (besede Cegnarjeve), ki jo je ta večer pel oktet slovenskih pevcev. Zato radostni kličemo g. Pirnatu „naprej!“ — In tudi druge pevske točke so se vršile lepo. Se ve, da veljá v tem vsa hvala društvenemu pevovodji g. Janu Jiřiku, ki, kakor pred 10 leti še sedaj tukajšnjim slovenskim dijakom ljubljen prijatelj, sè pravo slovansko domoljubnostjo vodi in vadi društvo „Slovenijo“ v petji, kedar manjka v tem slovenske moči. Zato opozorujemo mile rojake v domovini na tega moža in mu sosebno z ozirom na zadnjo slavnost kličemo hvaležno: slava!

Za tem in po prebranih telegramih (došlo jih je 7, sosebno dragi: od očeta dr. Bleiweisa, od ljubljanskih znanih pisateljev, od ljubljanskih bogoslovcev) govorile so se napitnice gospodom državnim poslancem, vojakom, slovanskim kolegom-dijakom i. dr. — Odzdravljal je na to drž. poslanec gosp. dr. Vošnjak v imenu svojih gospodov sodrugov poslancev. Govor je imel svojo moč in svoj vspeh. Govoril je dalje in sicer dvakrat mož mladine gosp. prof. Šuklje; govoril je tako, kakor le govoriti zna vedno mlada navdušenost in pa temeljita učenost. — Govorili so med prepevanjem slovanskih pesem v teku večera zastopniki vseh slovanskih stebel, primerjaje svoje velike pesnike z našim Prešernom, naglašaje vzajemnost njihovo sorodnega pevskega duhá, zagotavljaje vzajemno pomoč in nadejaje se boljše bodočnosti slovanskih rodov. — Videlo se je ta večer, da v lice oholim nemškim „puršem“, ki širokoustno razvpivajo nemštvo vseučilišča itd. — hoče se slovansko dijaštvo sklepati in konečno dejanjsko skleniti, da stoji kot složna trdnjava sedaj in pozneje! Ta volja in ta nadeja bolj in bolj prodira in oživlja tukajšnje dijaštvo slovanstvo, in s to nadejo spisal sem to svoje poročilo. Da se vresniči, pomozi Bog in vzajemnost slovanska!

*) Bode dobro došlo! Vred.

V Gorici 19. dec. — Moj Bog, koliko „Dante“-ov, „Schiller“-jev,.... in — pretesnih ali „preširnih“? — Preširnov je moral človek svoje žive dni povžiti, bodisi da jih je sam bral, ali poslušati moral pri raznih šolskih preskušnjah! Mnogim so pesniki in odlični pisatelji sploh — to, kar drugim sv. Pismo, o katerem se pripoveduje, da.. „Hic liber est, in quo quaerit sua dogmata quisque, — Invenitet pariter dogmata quisque sua“. Meni je sploh ljubše, če mi kdo samo, golo, pa pravo pisateljevo sliko dá, ko sliko z okvirjem po svojem okusu narejenim. Tako sliko brez okvirja sem ogledaval v „Učiteljskem Tovariš-u“; izpostavil jo je na ogled gosp. prof. J. Marn; slika je „Doktorja Franceta Prešerna“; črtice njegovega obraza so — spisi njegovi, ki sami za-se govoré. Ne, po tolikem „Preširnovanji“, kakoršno nahajamo v našem slovstvu, ni nosil g. Marn vode v morje; delo je truda vredno. Priznati mora vsak, ki je Prešerna v „Tovarišu“ bral, da je bil res tak in ne drugačen. — Velik hrup je vzročila v Gorici porotno-sodnijska obravnava zadevajoča g. zdravnika dr. Jož. Gollmayr-ja*) in soprogo njegovo g. Josipino G. (rojeno Carnelli evo iz Kanala). Zatožena sta bila zarad goljufije. Gospá G. namreč je jemala — kjer je mogla — denarja na posodo, ž njim kupčevala in zemljišča kupovala, premoženje pa možu prepuščala, to je, na njegovo ime prepisovala, in, ko so upniki zahtevali povračila, delala se je, kakor da ne bi mogla plačati; mož pa tudi ni hotel nič vedeti. Od 2. do 15. decembra — 11 dni — je trajala senzacijska obravnava. V sredo je prišlo do željno in težko pričakovane razsodbe, katera se glasí: dr. Gollmayr je — nekriv, soproga njegova je obsojena na 6 let težke ječe. Zagovarjal je zatoženca in zatoženko g. dr. Frapporti, katerega govor je bil non plus ultra. Po tožbi državnega pravdnika bi znašala vsota po goljufiji nabranega denarja čez 16 tisoč gold., porotniki pa so priznali le 6500 gold. zgoljufanega. O izidu omenjene obravnave se po mestu veliko govori. — Gosp. grof Samuel Gyulai je podaril 200 gold. za zimsko kuhinjo za uboge. — Po dolgem, prav lepem in gorkem vremenu imamo od včeraj dež.

Iz Maribora 15. dec. — Narodna naša čitalnica ima na Štefanovo, dne 26. decembra ob 7. uri zvečer svoj redni občni zbor. K obilni udeležitvi vabi vse p. n. ude odbor.

Na Radovici 17. dec. — Pretekli torek proti poldne je v bližnji vasi Boldraž silni ogenj popolno končal 3 hiše in druga k hišam spadajoča poslopja, orodja, kakor tudi skoro ves živež za ljudi in živino. Rešiti se ni dalo mnogo, deloma zato ne, ker ni bilo ljudí doma, deloma zavolj silne sape ne, ki je prouzročila, da se je

*) Z prevzv. knezonadškofom ni v rodu. Pis.

ogenj nagloma razširil. Pihal je k sreči jug, o nasprotni sapi zgorela bi bila cela vas. Prihiteli so ljudje na pomoč, pa skrb nam je bila posebno ta, da se je ogenj omejil. Tudi požarna straža iz Metlike je prišla na pomoč in so njeni vrli ognjebranci po dveurnem gašenji ogenj popolnem ukrotili in tako še večo nesrečo od nas odvrnili. — Naj zato v imenu vse občine požarni straži v Metliki javno izrekam zasluženo hvalo!

M. Grkšič, župan.

Iz Senožeškega okraja 19. grudna. — Gospod Seschek, tukajšnji c. k. davkar, ki je bil nedavno v Krško prestavljen in je vsem županom našega okraja ta-le dopis poslal:

„Gospod c. kr. deželni predsednik kot predsednik c. k. finančnega vodstva v Ljubljani me je z dekretom dné 22. novb. 1880 štv. 901/12 blagovolil v Krško premestiti. Pri ti preložnosti me je častna dužnost, slavni županiji za podpora, katera sem svojmu velikokrat težavnemu poslu vedno pri gospud občenskemu predstojniku, pri častnemu starošinstvo in pri vseli vrlemo in poštenemo, žale Bog, siromoščnemu ludstvu najdil, mojo iskreno, srčno zahvalo izreči".

Ne spuščaje se v presojevanje teh „ljubeznjivih besed" moramo vendar odkritosrčno povedati gospodu Seschku, da, ko bi bil on v času svojega tukajšnjega 5letnega poslovanja, prevzevši 47.000 gold. zaostalih ces. davkov, vsaj tisto naklonjenost in prijenljivost do „siromoščnega ludstva" imel, katero mu postava ne zabranuje, bil bi v mnozih kmetijskih hlevih tega res siromašnega okraja še kak govedni rep ostal, kjer ga zdaj žalibog v resnici najti ni. Župan.

Iz Litijskega okraja 17. dec. — Gosp. Fränzel pl. Vesteneck obrača, nepristranska deželna vlada pa — obrne. Prav tako! Pl. Vesteneck je, kakor Vam je znano, zopet šušmaril z volitvijo Litijskega cestnega odbora izpustivši celó kneza Windischgrätza, ki tudi kaj davka plačuje, iz vrste volilcev. Sl. deželna vlada ni pravilnosti Vesteneckovega postopanja odobriti mogla in zaukazala je nemudoma novo volitev. Če imajo okrajni glavarji res tako malo svojega lastnega posla, da se še ukvarjajo s poslovanjem, ki spada v področje avtonomnih občin, res ne vemo, ali ne bi bilo prav, kar je zopet v letošnjem deželnem zboru trdil gosp. dr. Bleiweis, da okrajnih glavarjev po tej osnovi treba ni, kakor veljá dandanes. Ker pa Vesteneck pri vsaki volitvi cestnega odbora kaže, da ima do cest toliko veselja, našel bi v Bosni, kamor smo uže lani mislili, da pride, obilo opravila. V Bosni je mnogo cest popravljati in delati, no, tù bi imel hvaležnega dela na kupe. Tako bi bilo njemu vstreženo, Bosnjakom pomagano, nam pa — tudi.

Iz Ljubljane. — Dvojna ogromna blamaža ustavovercev na Dunaji, o kateri poroča tudi naš današnji dopis z Dunaja, bere se na obrazih ustavoverski kliki privrženih „Deutschkrainerjev". Če ona klika celó malo sramožljivosti v sebi ima, udarci s prestola cesarjevega in ministra Dunajevskega v zbornici poslancev bili so prehudi, da bi jih ne čutila debela koža one klike, katera se drzne terorizirati vladarja, zasramuje vlado in pa hujska narode.

Radostni pozdravljamo naše vrle poslance, ki so prišli po hudih bojih domov na počitnice zmagonosni, ter jim navdušeno kličemo: „slava", pričakovaje pa, da nam še marsikaj priborijo, kar ni še rešeno.

— Pogorelcem v Rebru Novomeškega okraja je presvitli cesar daroval 300 gold. podpore.

— (*Iz seje mestnega odbora 17. dne t. m.*) Gospod župan zboru naznanja pismo, v katerem se mestni načelnik g. Mrazovič toplo zahvaluje za dar 500 gold. nesrečnim Zagrebčanom. Odbornik dr. Suppan poroča o proračunu mestnega ubožnega zaklada za leto 1881., po katerem se bode potrebovalo 19.338 gld., premoženja pa ima 14.357 gold., — zato bo treba primanjkavo 4981 gold. pokriti iz mestne blagajnice. — Pri šolskem zakladu tudi znaša primanjkava 3696 gold., katero bo treba pokriti iz mestne blagajnice. — Za napravo mestne klavnice, katera mora do meseca oktobra 1881. leta dozidana biti in v kateri se bode vprihodnje morala klati vsa živina, katere mesó itd. se v Ljubljani povžije, je bilo dovoljeno 145.501 gold. 36 kr. Zidala se bo pa jako potrebna klavnica na spodnjih Poljanah blizo fabrike, ki dela vžigalice. — V tej seji je nemška večina odborova vitezu dr. Kalteneggerju, ki je 18 let tudi mestni odbornik bil, podelila častno meščanstvo; narodni odborniki, čeravno, kakor je odbornik Jurčič v njihovem imenu objavil, pripoznaje večletno marljivo delavnost viteza dr. Kalteneggerja v mestnem zboru, niso glasovali za to počeščenje iz političnega stališča zato, ker je deželni glavar zmerom bil odločen nasprotnik narodni stranki. Mirno in brez vse debate se je stvar izvršila.

— (*Pozor možje, ki imate pravico volíti v zbornico kupčijsko in obrtnijsko!*) V soboto je zadnji dan za reklamacije (pritožbe), če kdo ni ali ne v pravo vrsto vpisan v imeniku volilcev.

— Koncem tega meseca ima se tudi izvršiti štetiljenje ljudstva po vseh deželah našega cesarstva, kakor postava od leta 1869. veleva, da se ima vsacih 10 let ponavljati.

V „naznanilnico", ki jo gospóske izdajajo, se ima poleg imena, spola, starosti, rojstnega kraja, vere, stanú itd. zapisati tudi „občevalni jezik" (Umgangssprache) človeka. To je pač čudna beseda „občevalni jezik" — ali je to materni jezik ali narodnost? Po pravici stavita v časniku „Kärntner Volksstimme" vprašanje dva gospoda: en Lah, ki na Dunaji uže več let pri trgovski hiši služi, pa celi dan z ljudmi le nemški občevati (govoriti) more: ali je zato Nemec, pa ne Lah po rodu in srcu? — drugi pa duhovnik Slovenec po rodu in srcu, pa služi v čisto nemški fari in le nemški občevati more: ali je zato Nemec? — Ker se ljudstva ne številijo zato, da bi se zvedelo: kakošen jezik se govorí v enem ali drugem kraji, je pravo le to, da se vpiše za Slovenca vsak, ki je po rodu Slovenec in čegar materni jezik je slovensk. To naj je vsacemu vodilo v slovenskih krajih, sicer bodo nas Slovence prerodili v Nemce ali Lahe.

— S številenjem ljudí v našem cesarstvu zadnje dni tega meseca bode se vršilo tudi številenje živine. Ker je po novi osnovi to številenje nekako drugače od poprejšnega pred 10 leti, prosilo je sl. ministerstvo kmetijstva vse družbe kmetijske in tedaj tudi našo družbo, naj bi njene podružnice pri tem delu na pomoč bile c. k. okrajnim glavarstvom, če ona kakega pojasnila potrebujejo. Centralni odbor se je zategadel obrnil do vseh podružnic kranjskih.

— Gosp. Jurij Šubic, akademični slikar in velecenjeni naš rojak, ki je pred letu dni bil iz dunajske akademije umetnostmi pozvan v Atene, da je ondi slikal, podal se je uni teden v Pariz, da bi še tudi tam nadaljeval svoje študije kake 3 mesece.

— Radostni beremo v zadnjem listu „Slov. Gosp." novico, da ni v jamo padel, njemu uže kopano od dveh višjih štajarskih strani, prečastiti gosp. dr. Gregorec. „Slov. Gospodar" namreč v navedenem listu objavlja, da „vrednik „Slov. Gosp." in profesor bogoslovja ostane tudi zanaprej č. g. dr. Gregorec." — To je kratka in mirna objava, ki pa nam vse pové, česar smo želeli izvedeti z Dunaja, pa tudi pričakovali.

— Prečastiti gospod Fr. Beda, naš rojak in duhovnik trapiškega samostana v Maria-Zvezdi pri Banjaluki v Bosni, je bil pretekli teden na poti na Dunaj v Ljubljani z naznanilom, da se novi misijon Trapistov snuje v južni Afriki in da za izvršitev tega velikanskega podjetja potrebuje delavcev (poljedelcev in različnih rokodelcev) pa tudi novincev za samostan trapistov. Ker je poklic očetov Trapistov poleg razširjevanja katoliške vere tudi odgoja otrók in obdelovanje polja, vrtov, vinogradov itd., zato vabi prečastiti oče Beda v 51. listu „Danice", naj k osnovi tega novega misijona v Afriki, kjer je nekdaj tudi naš Knoblehar posloval, pripomorejo tudi Slovenci z milošnjami in pa s tem, da gredó novinci ž njim in pa delavci. „Danica" je v navedenem listu razglasila poziv gosp. očeta Beda, na katerega opozorujemo tudi naše čitatelje z dostavkom, da v príhodnjem listu bodo tudi „Novice" ponatisnile oni poziv.

— V Ljubljani smo se čudili, da smo prve dni tega meseca imeli zaporedoma toliko debele megle, — kaj pa hočemo še le o tem reči, da v Milanu na blaženem Laškem imeli so 9. dne t. m. tako debelo meglo, da se ni ne za korak na ulicah naprej videlo, in se je zategadel sila veliko nesreč ljudem in vozovom pripetilo, 10 ljudí je celó smrt storilo, ki so povoženi bili ali pa v vodo padli. Pravijo, da leta 1775. je enaka gosta megla ležala na Milanu.

— *(V gledišči)* v nedeljo predstavljena slovenska igra „Umetnost in narava" je, vkljub temu, da ni „naše gore list", privabila še precejšnje število občinstva; igra sicer se je v obče dobro vršila, posebno ste se odlikovali gospici Nigrini-ovi; tudi gosp. Kajzel je, kakor zmerom, na vrhuncu svoje naloge stal. Čudno, da noben časnik ni poprej objavil te predstave.

— *(Močvirski odbor)* ima prihodnji četrtek 30. dne t. m. v mestni dvorani svojo sejo, v katero se vljudno vabijo gospodje odborniki.

— *(Dvojna božičnica.)* Ena bo v dekliški sirotišnici na spodnjih Poljanah, pri kateri bodo tudi sirotišni dečki nazoči, v četrtek 23. dne t. m. popoludne ob 4. uri, — druga pa Vincencijeve družbe v Alojzijevišči na zgornjih Poljanah prihodnji torek, 28. dne t. m. popoldne ob 5. uri. K obema veselicama, ki se napravite na korist sirotam, se uljudno vabijo dobrotniki in dobrotnice ubozih otrók.

— *(Pobirki iz časnikov.)* V 140. listu pripoveduje „Slovenec", da „se sožiganje slovenskih časnikov" nadaljuje; pretekli teden ponoči namreč je pridrla v neko tukajšnjo kavarno „vesela" družba in planila po „Brenceljnu" in ga sožgala; „Slovenca" pa je previdni strežaj komaj otel." — Gospôda! tako ne dela inteligenca, katera vé, da sožiganje komu nevšečnega lista ni kritikovanje, katero bi nepristranskemu občinstvu imponirale, nego, da spada v pôdlo orožje petrolêrjev.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Presvitli cesar in cesarica sta se iz ogerskega Gödöllö-a te dni preselila na Dunaj.

Peterburg. — Ruska vlada bo tudi o grških zadevah tisto politiko evropejskih vlad podpirala, ki je v stanu ohraniti mir med Turčijo in Grecijo.

Rim. — Papež Leon XIII. je dovolil, da se v cerkvah katoliških Rusov v zapadnih gubernijah vpelje ruski jezik namesti poljskega. — To je znamenit korak do poravnanja obstoječih razmiric med rimsko kurijo in rusko vlado.

Angleško. — Čedalje huji glasi se čujejo iz Irskega, kjer po večletnem trpljenji grozno razburjeni narod si prizadeva z moritvijo, požiganjem in vsakojakimi silnimi sredstvi rešiti jarma angležkega. Če tudi se krvava sredstva, katerih se irska deželna liga poslužuje, nikakor zagovarjati ne morejo, vendar previdi vsak človek, da je radikalnih reform vzlasti v agrarnih (kmetijskih) zadevah treba.

Vabilo na naročbo „Novic"

za leto 1881.

„Novice berite"! — tako se je glasila vesela igra, ki se je pred dvema letoma vršila v čitalnici ljubljanski o priliki ne še pozabljene narodne svečanosti.

„Novice berite!" — s to krilato besedo vabimo danes tudi mi na naročbo „Novic", ki s prihodnjim letom nastopijo svoj 39. tečaj, v katerem, kakor dozdaj, bodo zvesto spolnovale svoj obširni program, ki na čêlu stojí našemu listu. O gospodarskih (kmetijskih in obrtnijskih) predmetih bodo zmerom na vrhuncu znanosti in skušinj stale, kajti nad 20 tujih kmetijskih časnikov, ki so nam na razpolaganje, dajejo našemu listu vsak teden obilega gradiva, in kolikor je med našimi rojaki odličnih strokovnjakov v gospodarskih vednostih, vse ponosno štejemo med sodelavce „Novicam". Poleg obširnega tega polja obdelovale bodo tudi, kolikor meje pripuščajo tedniku, vse, kar se strinja z narodnimi našimi zadevami o slovstvu, vzajemnosti slovanski, politiki itd. Nikdar udane puhlemu liberalizmu, ki je uže toliko nesreč nakopal vsem narodom, — popolno neodvisne in nikomur se klanjajoče, zmerom pa z mirno besedo postopajoče ne bodo nikdar zatajile trojne svetinje slovenskega naroda. Kar se vsak teden zgodí domá in po obširnem svetu, povedale bodo čitateljem svojim na kratko.

In tako vabimo rodoljube vseh slovenskih pokrajin na naročbo našega lista, častitim našim prijateljem dopisovalcem pa se toplo zahvalujemo za njihovo prijazno podporo v preteklem letu ter jih uljudne pomoči prosimo tudi v prihodnje.

Naročnina „Novicam" z „Oglasnikom" vred ostane, kakor je bila dozdaj:

Za celo leto po pošti 4 gold. 60 kr.,
za pol leta po pošti 2 „ 40 „
za četrt leta po pošti 1 „ 30 „
za celo leto v tiskarnici prejemane 4 gold.,
za pol leta v „ „ 2 „
za četrt leta v „ „ 1 „
Za pošiljanje na dom 40 kr. za celo leto več.

Vredništvo in založništvo.

Odgovorni urednik: Alojzij Majer. Tisk in založba: J. Blaznikovi naslednik v Ljubljani.